

Carnicabijen

bijen, telen, imkeren

Koninginnenteeltdag 25 januari 2020

Tineke Brascamp - Vereniging van CarnicaImkers VCI

Bevruchtungskastjes en schuthuisjes met een verhaal

A. mellifera Carnica

Apis mellifera carnica

Abb. 2.32 – Die „graue“ Carnica-Biene mit dunklem Panzer, hellgrauen breiten Filzbinden und bräunlichem Brustpelz. Foto: E. Müller.

uiterlijke kenmerken Carnica

- donker pantser, dichte, korte, grijze beharing.
- grijsjes, om de brede haarbandjes

een sterke punt van Carnica: een handvol zachtaardigheid

verschillen in defensief gedrag

- **Omgeving** (beweging, adem/ CO_2 , luchtjes, trilling, alarmferomoon, ...)
- **Aanleg** (genetische variatie tussen en binnen de rassen!)
- **Verbastering**

... zó willen we het liefste imkeren

eigenschappen carnicabij algemeen...

- Broeden: goede voorjaarsontwikkeling, zomerontwikkeling reageert op dracht, tijdige broedstop in de herfst
 - Overwinteren: winterhard, vrij klein volk en gebruikt matig voedsel
 - Temperament: rustige zit, weinig verdedigend
 - Zwermen: wisselend
-

'een ras is een ras als er ras op staat'

Ofwel: mensen bepalen wat ze een (bijen)ras noemen. Bv. *Pollman 1879*

Nl. als een groep van individuen zich allereerst uiterlijk onderscheidt van andere groepen, en als hun nakomelingen diezelfde waarneembare kenmerken hebben.

de Krainer bij

Carnica: een van oorsprong geografisch ras

- Geografische rassen verschillen in hun gebruikseigenschappen door hun herkomst (klimaat / ecologie)

(Voorbeelden van andere (geografische) rassen:
A.m.caucasica; *ligustica*; *macedonica*; *iberica*; *primorsky*
...)

maar: ook binnen een ras is er variatie!

dus er valt wat te kiezen = selecteren

welke volken houd ik aan?

ofwel: van welke volken teel ik na ??

selectie bij Carnica (=op wat imkers willen)

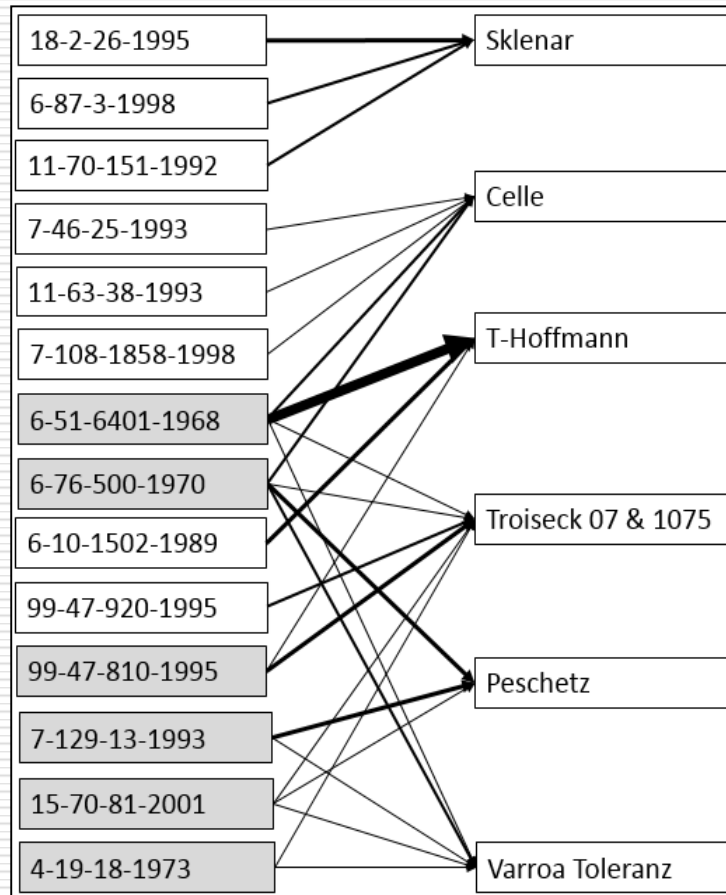
- Teelt en selectie rond 1900 begonnen met name in Oostenrijk op haaldrift, zachtaardigheid en zwermtraagheid (via observatie en doorzettingsvermogen). Selectie op het oog (fenotype) Stammen en lijnen.
- Vanaf ~1950 met wetenschappelijke onderbouwing (aanleg=erfelijkheid=genetica)
- De laatste 25 jaar selectie op aanleg met hulp van genetische modellen en statistische berekeningen; veel aandacht voor Varroatolerantie en voor broedhygiëne van de werksters.
- (Diverse initiatieven – o.a. met carnica - om bijen te krijgen die kunnen omgaan met varroa.)

rassen-stammen-lijnen

- individuen en later instituten hebben binnen Carnica in de loop van vele jaren uit enkele stammen weer allerlei lijnen ontwikkeld

Lijnteelt bij Carnica

Bijenhouden 2019-3

de kwaliteit van een volk ...

- hangt af van de genen van de ouders
- en van de omstandigheden ('het milieu').
 - "genen kan je niet zien"

'recente' imkergeschiedenis NW-Europa

- vroeger de *Apis mellifera mellifera* (of Zwarte bij), nu raszuiver alleen nog op geïsoleerde plekken (maar in hybridevorm nog veel aanwezig); lijkt in NL weer in opkomst
- vanaf 1920 ook in NL import van andere rassen, vanaf 1940 Carnica (Strgar, Slovenië)
- sturing door telers via selectie, teelt, (aan)paring › rassen – stammen - lijnen
- Duitsland koos al vroeg voor Carnica

Bevruchtungskastjes en schuthuisjes met een verhaal

Schiermonnikoog sinds 1949

iets over koninginnenteelt

Alleen de koningin zorgt voor nageslacht: d.w.z. haar volk, én nieuwe koninginnen en darren. Zij alleen geeft genen door, van haarzelf en van haar partners.

(alles draait dus om de bevruchte koningin)

Hoe zorg je dat een jonge koningin door de beste darren bevrucht wordt?

- Door minder goede partners uit de buurt te houden. Dat kan op bevruchtungsstations (vaak eilanden).
- KI

(Ook standbevruchte Carnica-koninginnen geven goede volken, maar...)

EWK's vullen: precies genoeg bijen erin, dan de koningin erbij

“Is ze bevrucht, is er broed?”

Nederlandse stations nu

- teeltstation Schiermonnikoog
- bevruchtingsstation Vlieland
- Belgisch teelt- en bevruchtingsstation Kreverhille (Zeeuws-Vlaanderen)
- KI

- *Niet-Carnica: Ameland, Marken, Neeltje Jans, Waterleidingduinen, Terschelling, ..., ...*

"Schier" nu

www.schiercarnica.nl

Vrijwilligerswerk

Carnica-darrenvolken op bevruchtungsstation Vlieland

Vlieland: schuthuisjes met bevruchtungskastjes

Duitse Carnicabevruchtungsstations (eilanden)

Norderney

Waddeneiland

Borkum

Juist

Norderney

Langeoog

Spiekerooog

Wangerooge

Sylt

[Teeltlijn/-stam

Sklenar

Sklenar

Varroatoleranz

Peschetz

Troiseck-Hoffmann

Troiseck-07

Troiseck

Peschetz]

Een manier van invoeren van de eilandbevruichte koningin

BEEBREED

Werkgroep Beebreed Nederland

Computerondersteunde selectie overgewaaid
uit Duitsland –
Heel groot databestand -voornamelijk Carnica

BEEBREED

Werkgroep Beebreed Nederland

Principe

Imker:

- prestaties meten (o.a. honing, zachtaardigheid, zwermvlucht, varroa)

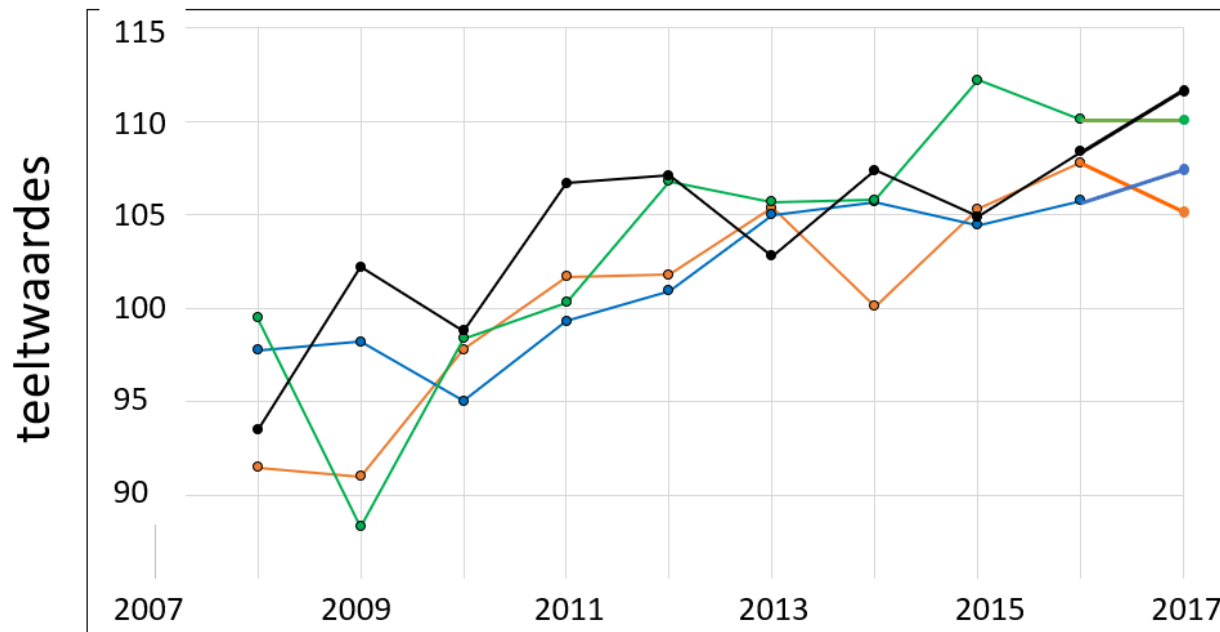
*Gegevens van imkers + rekenmodel + computer =
computeroutput teeltwaardes (gemiddelde per definitie 100)*

Hohe Neuendorf:

- koppelen aan prestaties familieleden (stamboom-databank)
- verschillen tussen de standen
- verschillen binnen de stand
- schatting teeltwaardes (=schatting erfelijke kwaliteiten)

Voorbeeld selectieresultaat werkgroep Beebreed Ned.

Ontwikkeling teeltwaardes naar geboortjaar (NL)

honing

zachtaardigh.

varroa

zwermen

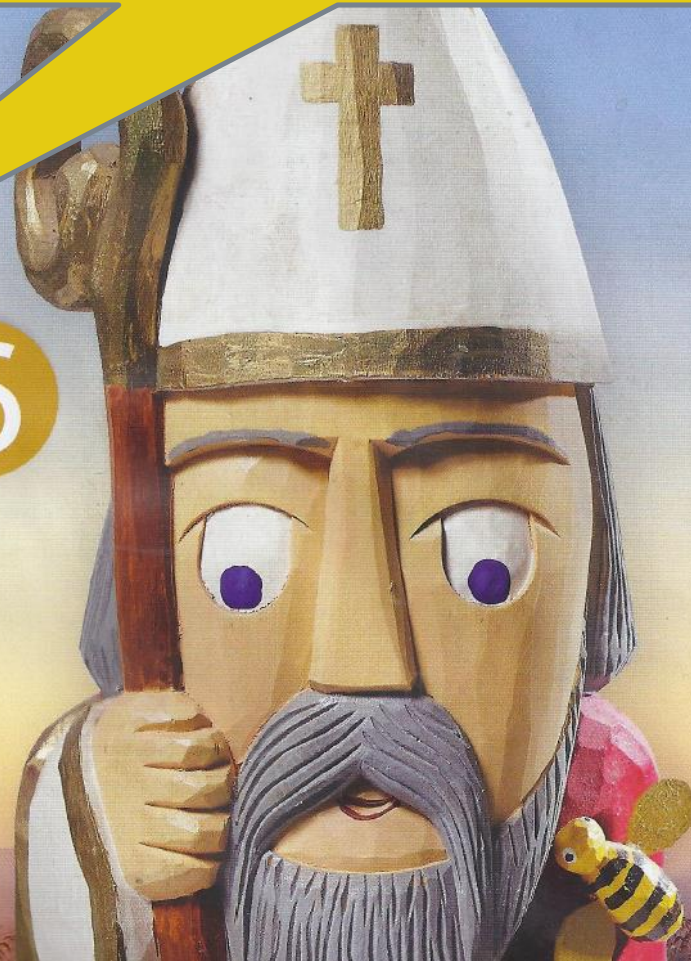
Nummer 6 | december 2018 | 12e jaargang

Bijen houden

- 10 jaar Beebreed
- Angelloze bijen
- Learning from the Bees
- Zonneparken en bijen

6

Resultaten tot nu toe

Binnenkort een artikel in Bijenhouden van leden van de Beebreedteeltgroep met resultaten van VSH-onderzoek

Is imkeren met Carnicabijen anders?

Een beetje

- De zachtaardigheid is verrassend prettig
- Ga niet Aalsteren, maar zorg dat je een stukje broed uit een raszuiver volk krijgt om redcellen op aan te laten zetten (zie VCI-website)
- Ombouwen van een volk naar Carnica gaat met beleid! Stelregel: hoe kleiner het volk en hoe rijper de koningin, des te kansrijker.
- Het belangrijkste blijft: goed imkeren.

de kwaliteit van een volk ...

- hangt af van de genen van de ouders
- en van de omstandigheden ('het milieu').
- ook als een jonge raszuivere koningin standbevruucht is ('in het wild') is haar volk vaak ook prima om ermee te imkeren.
- maar daarvan weer na-telen (met standbevruchting) wordt afgeraden omdat met name de zachtaardigheid sterk kan afnemen

Tot slot:

- een slecht imago van bijenhouden
ontstaat door stekers
- agressieve bijen zijn ongewenst
in een dichtbevolkt land
- een goede moeder is zonder goed imkeren
tot weinig in staat
- samen telen onder goede leiding
activeert het verenigingsleven

Meer weten over Carnica...?

- www.verenigingvancarnicaaimkers.nl
- www.schiercarnica.nl
- www.beebreed.nl
- www.bienenzucht.de/inselbel.htm
- imkerpedia.nl

... over een breed front!

- wijd verbreid en langs meerdere wegen langdurig verstandig geselecteerd (stammen en lijnen van grote imkers en instituties),
- er zijn veel goede telers en er is veel Carnica-onderzoek en ontwikkeling, vooral in Duitsland
- nu ook selectie mogelijk op basis van geschatte genetische aanleg
- goede raszuivere koninginnen en ook gecontroleerde bevruchting zijn voor elke imker bereikbaar, waardoor verdere verbetering van eigenschappen van Carnica in Nederland kansrijk is.

Dank voor uw aandacht!

